

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0510U000816

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-12-2010

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Старченко Іван Іванович
2. Starchenko Ivan Ivanovich

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 14.03.01

Назва наукової спеціальності: Нормальна анатомія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 28-10-2010

Спеціальність за освітою: 7.110.101

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.600.03

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія"

Код за ЄДРПОУ: 02010824

Місцезнаходження: 36024, м. Полтава, вул. Шевченка, 23

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 34.41.35

Тема дисертації:

1. Морфологічна характеристика динаміки топологічних перетворень зародкових структур зубних зачатків у внутрішньоутробному розвитку людини.
2. Morphological characteristic of dynamics of topologic transformations of embryonic structures of dental germs in prenatal development of a human.

Реферат:

1. Об'єкт дослідження: розвиток зубо-щелепної системи у внутрішньоутробному періоді онтогенезу людини. Мета дослідження: розкриття морфогенетичної сутності та функціонального призначення провізорних структур, а також пов'язаних з ними топологічних перетворень зачатків молочних зубів людини у внутрішньоутробному періоді розвитку. Методи дослідження: виготовлення гістотопографічних шліфів, скануючи трансмісійна електронна мікроскопія, морфометричний аналіз; виготовлення тривимірно-просторових графічних реконструкцій на підставі серійних мікрофотографій. Теоретичне і практичне значення отриманих результатів: Результати можуть бути екстрапольовані в галузь практичної стоматології як теоретичне підґрунтя для розуміння причин різних аномалій розвитку зубів, джерел утворення фолікулярних кіст і різних одонтогенних пухлин. Одержані дані дозволяють розглядати етіологію деяких

захворювань зубів як наслідок аутоімунних процесів. Результати проведеного дослідження та ілюстративний матеріал можуть істотно поглибити та розширити зміст навчальної програми на кафедрах анатомії людини, патоморфології, гістології, цитології та ембріології, дитячої стоматології при вивченні відповідних розділів. Наукова новизна отриманих результатів: Проведене дослідження стало можливим завдяки розробленому інноваційному багатоцільовому морфологічному методу. Вперше одержані тотальні гістотопографічні зображення нижніх і верхніх зачатків молочних зубів в їх нерозривній єдності з прилеглими зародковими структурами, також встановлена закономірність у взаємному розташуванні зачатків молочних зубів верхньої та нижньої щелеп у досліджуваному періоді внутрішньоутробного періоду розвитку людини і пряма кореляція між ступенем їх морфологічної зрілості та термінами прорізування. Висловлене припущення про можливість на ранніх стадіях одонтогенезу процесу виборкового трансепітеліального перенесення рідких розчинів із амніотичної рідини в інтерстиціальний простір зародкової сполучної тканини альвеолярних відростків, який можна розглядати як зовнішнє (альтернативне) джерело, що забезпечує трофіку зубних зачатків. Вперше наводяться факти, згідно з якими, гермінативною (камбіальною) зоною для енамелобластів, а отже, й для процесу утворення емалі є проміжний шар емалевого органа, клітини якого, зберігаючи здатність до мітотичного поділу, здійснюють безперервне поповнення шару спеціалізованих емалеутворюючих клітин. Особливу увагу приділено преформативній мембрані між внутрішнім епітелієм емалевого органа і преодонтобластами зубного сосочка, яка є своєрідною формоутворювальною матрицею, за якою, з одного її боку відбувається відкладення дентину, а з другого, протилежного, – емалі. Разом з тим вона призначена виконувати бар'єрну, розмежувальну функцію між емаллю та дентином. З позицій сучасної мікроангіології на підставі багат шарових графічних реконструкцій доведено, що формування гемомікроциркуляторних русел для емалевого органа і зубного сосочка має різні, територіально взаємовідділені джерела. Отже, з функціональної точки зору, кожна з них має автономію в тій мірі, яка допускає самостійність у рамках реципрокної взаємодії між різнорідними за походженням компонентами зубних зачатків. Обґрунтоване положення, згідно з яким у процесі енамелогенезу шар енамелобластів разом з органічним матриксом емалі, що утворюється, впродовж всього одонтогенезу знаходиться в особливому «привілейованому» становищі завдяки наявності двох морфологічних бар'єрів, один з яких у вигляді преформативної базальної мембрани ізолює органічний матрикс перших відкладень емалі від дентину, а другий – охороняє їх від прямого впливу внутрішнього середовища плоду. Цей бар'єр втілений у структурі емалевої пульпи і зовнішнього епітелію, який перебуває в складній консолідації з обмінними кровоносними мікросудинами. У роботі започаткований новий науковий напрям в одонтології, який можливо назвати одонтоімунологією, що розглядає не тільки окремо порушені в нашому дослідженні аспекти ембріогенезу зубів, а й роль місцевої імунної системи в етіопатогенезі деяких стоматологічних захворювань. Ступінь впровадження: в навчальний процес і науково-дослідну роботу кафедр нормальної анатомії, гістології, цитології та ембріології, дитячої хірургічної стоматології з пропедевтикою хірургічної стоматології та реконструктивною хірургією голови і шиї ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава); кафедри гістології, цитології та ембріології Харківського національного медичного університету; кафедри анатомії людини Луганського державного медичного університету; кафедри патоморфології з курсом гістології та судової медицини медичного інституту Сумського державного університету; кафедри анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету (м. Чернівці).

2. The investigation object: development of dental system in the prenatal human ontogenesis. The investigation goal: disclosure of morphogenetic substance and functional purpose provisory structures and associated topological transformations of deciduous teeth germs in human fetal development. Methods of research: scanning and transmission electron microscopy, morphometric analysis, three-dimensional graphic reconstructions based on serial photomicrographs. Theoretical and practical value of the obtained results. The results can be extrapolated to the dentistry as a theoretical framework for understanding the causes of various developmental anomalies of teeth, sources of formation of follicular cysts and various odontogenic tumors. Obtained data allow us to consider the etiology of certain diseases of the teeth as a consequence autoimmune processes. Results of the study and

illustrative material can significantly deepen and broaden the curriculum at the Department of Human Anatomy, Pathology, Histology, Cytology and Embryology, Pediatric Dentistry in studying the relevant sections. Scientific novelty of the obtained results: The study was made possible thanks to develop an innovative multi-purpose morphological method. First obtained hystotopographic pervasive images of upper and lower buds of deciduous teeth in their indissoluble unity with the surrounding embryonic structures, and regularities in the mutual arrangement of germs of deciduous teeth of the upper and lower jaws in the prenatal period of human development and is a direct correlation between the degree of their morphological maturity and terms of eruption. Suggested the possibility of selective transepithelial transport of liquid solutions of the amniotic fluid in the interstitial spaces of the embryonic connective tissue of alveolar process, which can be regarded as an external (alternate) source, which provides trophic of tooth germs. We first give the facts, according to which the germinative (cambial) zone for enameloblast, and hence the process of enamel formation is an intermediate layer of enamel organ cells which, while maintaining the ability to mitosis, carried out a continuous replenishment of the layer of specialized amelogenic cells. Particular attention is paid to preformative membrane between the internal epithelium of enamel organ and preodontoblasts of dental papilla, which is kind of shaping matrix, which, on the one side is the deposition of dentin, and on the second, opposite, enamels. However, it is intended to perform a barrier, dividing function between the enamel and dentin. From the standpoint of modern microangiology on the basis of multi-image reconstruction is proved that the formation of haemomicrocirculatory channels for the enamel organ and dental papilla is different distant sources. Therefore, from a functional perspective, each of them has the autonomy to the extent that it allows autonomy within the framework of reciprocal interactions between dissimilar on the origin components of tooth germs. The regulations under which the process of amelogenesis of enameloblast layer with an organic matrix forming enamel throughout odontogenesis is located in a special "privileged" position because of the presence of two morphological barriers, one of which is in the form preformative basement membrane which isolates the organic matrix, of enamel from dentin, and the second - protects them from the direct influence of the internal environment of the fetus. This barrier is embodied in the structure of the enamel pulp and the external epithelium, which is located in a complex consolidation with exchange blood microvessels. The work was founded a new scientific field in dentistry, which may be called odontoimmunology that considers not only individually addressed in our study aspects of embryonic teeth, but also the role of the local immune system in the etiopathogenesis of some dental diseases. The degree of implementation: Presented in the thesis theoretical data embedded in the educational process and scientific research departments of normal anatomy, histology, cytology and embryology, child dental surgery with propaedeutics dental surgery and reconstructive surgery of the head and neck of Ukrainian Medical Stomatological Academy (Poltava) , Department of Histology, Cytology and Embryology of Kharkiv National Medical University, Department of Human Anatomy Lugansk State Medical University, Department of Pathology with Course Histology and Forensic Medicine Medical University of Sumy State University, Department of Anatomy, topographic anatomy and operative surgery Bukovyna State Medical University (Chernivtsi).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Костиленко Юрій Петрович
2. Kostylenko Yriy Petrovich

Кваліфікація: д.мед.н., 14.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ольховський Василь Олексійович
2. Ольховський Василь Олексійович

Кваліфікація: д.мед.н., 14.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Романюк Анатолій Миколайович

2. Романюк Анатолій Миколайович

Кваліфікація: д.мед.н., 14.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ахтемійчук Юрій Танасович

2. Ахтемійчук Юрій Танасович

Кваліфікація: д.мед.н., 14.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заклучні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Масловський Сергій Юрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Масловський Сергій Юрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.